

Miljödepartementet

Yttrande över SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen diarienummer M2020/01926

Sámiid Riikkasearvi (SSR) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på SOU 2020:73. Med anledning härav lämnar SSR följande yttrande.

SSR:s inställning

SSR avstyrker flera av förslagen i betänkandet, eftersom förslagen inte uppfyller de krav som den nationella och internationella rätten ställer i fråga om samebyarnas rättigheter. SSR lämnar enbart synpunkter på de delar i betänkandet som bedömts som särskilt viktiga att belysa.

SSR har granskat betänkandet utifrån vår vision Njunjuš, vår värdegrund, och våra samepolitiska ställningstaganden samt utifrån det särskilda yttrande som SSR:s tillförordnade expert i utredningen lämnat. SSR har grundat sin bedömning i de internationella åtaganden Sverige har gentemot samerna som urfolk, samt hur förslaget påverkar och beaktar samebyns egendomsrätt och därmed dess rätt till inflytande och rätt att fatta beslut om marken.

SSR:s medlemmar har genom organisationens högsta beslutande organ, Landsmötet, vid ett flertal tillfällen uttalat att i områden som bebos och brukas av samer ska delaktighet och rätt till reellt inflytande i frågor som påverkar och berör oss vara rådande. SSR anser att staten är förpliktad att säkerställa att så sker i alla beslutsprocesser samt lagstiftningsprocesser.

Principiella utgångspunkter

Samerna erkänns i Sverige som urfolk och som en nationell minoritet. För urfolk har marken där de levt och verkat under lång tid stor betydelse för deras identitet, deras kultur och deras ekonomiska försörjning och för möjligheten att föra sitt arv vidare till kommande generationer.

Renskötselrätten utgör en särskilt rätt till fast egendom (bruksrätt). Genom rättspraxis (Girjasmålet, Skattefjällsmålet och Nordmalingsmålet) har det fastslagits att renskötselrätten grundas i ett långvarigt bruk genom urminneshävd och sedvana. Det är även klarlagt att det rör sig om en rättighet av civilrättslig karaktär och att renskötselrätten omfattas av egendomsskyddet enligt 2 kap 15 § regeringsformen på samma sätt som äganderätten. u

Sverige har fått upprepad kritik av flera internationella granskningsorgan hur Sverige hanterar olika frågor och rättigheter som berör samerna och samebyarna. Kritiken och rekommendationerna från granskningsorganen har bland annat gällt otillräckliga samråd med samerna/samebyarna och rätten att på förhand lämna ett frivilligt och informerat samtycke (FPIC).¹

Inom internationell rätt har det skett en utveckling av förståelsen av FPIC. Särskilt vad gäller beslut som har en negativ påverkan på urfolks egendomsrätt. Internationell rätt ställer numera krav på

¹ Kritiken har bland annat framförts i granskningar av Sveriges efterlevnad av FN:s konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (2013 och 2018), Europarådets granskning av Sverige gällande Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (2003 och följande granskningar) samt i den allmänna lädergranskningen under FN:s råd för mänskliga rättigheter (UPR).

stater och staters skyldighet att nå konsensuslösningar. När beslut exempelvis påverkar samebys egendomsrätt krävs inte endast en formaliserad rätt att delta i beslutsprocesser. I vissa fall/ärenden måste stater få urfolks samtycke innan beslut fattas i ärendet.²

SSR vill i detta sammanhang särskilt fästa uppmärksamhet på den rättsutveckling som skett avseende tillämpningen av internationell rätt i frågor som berör samerna som urfolk, vilket innefattar samebyarnas rätt att bedriva sin traditionella näring, renskötsel. Högsta domstolen har i sin dom i Girjasmålet (NJA 2020 s 3) uttalat sig om skyldigheten att tolka och tillämpa svensk rätt fördragskonformt (p 93-94). HD har i anslutning uttalat sig om artiklar i FN:s urfolksdeklaration och ILO-konventionen 169 som utgör för Sverige bindande folkrättsliga principer och därför ska, som HD tydliggör, ges betydelse vid tolkningen av gällande rätt (jfr p 93, 130-132, 162-163).

I Girjasmålet (NJA 2020 s 3, p 92-93) har Högsta domstolen klargjort att vid rättstillämpning där det är fråga om att väga olika faktorer mot varandra ska samernas intresse av att kunna vidmakthålla sin kultur, däribland renskötseln, tillmätas särskild vikt. Högsta domstolen hänvisar både till grundlagen (1 kap 2 § 6 st RF) och Sveriges internationella åtaganden i detta sammanhang (bl a artikel 5.1 i ramkonventionen). Högsta domstolens resonemang i dessa delar speglar tydligt att det vid bedömningar av olika intressen varav renskötseln är ett, måste samebyarnas rättigheter att utöva sin näring tillmätas betydelse. Dessa principer får idag anses utgöra vägledande praxis.

Övergripande synpunkter på betänkandets utförande och direktiv

Utredningsdirektivet har varit omfattande och innehållit många komplexa frågeställningar som spänner över flertalet olika rättsområden. Den förhållandevis snäva tidsram som avsatts för utredningen kan inte ses som tillräcklig i förhållande till de frågeställningar som aktualiserats, vilket återspeglas i betänkandet. Utredaren har mot bakgrund av den snäva tidsramen avgränsat sitt uppdrag i flera avseenden. De begränsade resurserna har också medfört att utredaren valt att prioritera mellan de olika utredningsuppdragen, särskilt fokus har lagts på att presentera förslag på lösningar kopplade till frågor som bedömts problematiska utifrån ett äganderättsperspektiv. Baserat på att utredaren tagit sin utgångspunkt att lösa frågeställningar som bedömts vara problematiska utifrån ett äganderättsligt perspektiv så utelämnas till stora delar av de frågeställningar som bedöms vara problematiska utifrån ett renskötselrättsligt perspektiv.

Av utredningsdirektivet framgår tydligt att utredningen ska beakta renskötselrätten och att utredningens förslag inte får medföra att renskötselrätten försvagas. Även om utredaren menar att man utelämnat frågor rörande renskötselrätten kommer de lagda förslagen i praktiken att påverka renskötselns utövande. **SSRs bedömning är att konsekvenserna av de förslag som presenteras, i praktiken, blir att renskötselns utövande påtagligt kommer att försvåras samt att ytterligare obalans mellan renskötselrätten/äganderätten skapas.**

Övergripande sammanfattning av betänkandet

Utredningen presenterar närmare femtio (50) olika förslag, varav några av dessa förslag utgörs av förslag till förändring i lag, några förslag riktar sig gentemot beslut inom politiken samt några förslag till ytterligare utredning/uppdrag till myndigheter såsom skogsstyrelsen och naturvårdsverket. **SSR anser att utredningens omfattning och det stora antalet förslag gör det svårbedömt vilka de sammantagna konsekvenserna i slutändan skulle bli vid ett faktiskt genomförande av förslagen.**

SSR anser det således av stor vikt att de förslag som avses genomföras tillsänds remissinstanserna för inhämtande av ytterligare synpunkter.

Förslag för stärkt äganderätt

² Se bl.a. Länsman I och II, Poma Poma v. Peru, ILA Resolution No 5/2012, Rights of Indigenous Peoples, Report on the Expert Mechanism on the Right of the Indigenous peoples, 23 Aug 2010, A/HRC/15/35, Progress report on the study on indigenous peoples and the right to participate in decision-making

Då betänkandets huvudsakliga syfte enligt direktivet varit att ta fram förslag som ska stärka äganderätten så utgår flera av förslagen utifrån en äganderättslig norm. Utgångspunkten i flera av förslagen utgår från principen frihet under ansvar, bland annat så föreslås att formellt skydd av skog i huvudsak ska ske frivilligt. Utredaren har bedömt att den svenska principen om frihet under ansvar ska fortsatt gälla och utvecklas, beslutanderätten om formellt skydd bör således ägas av markägaren. Dessa förslag är i enlighet med direktivet som tydligt anger att skyddsformer som bygger på frivillighet och markägarinitiativ ska föreslås. Förslaget bygger på att myndigheterna, Skogsstyrelsen (SKS) och Naturvårdsverket (NV) formulerar och publicerar förfrågningar till markägare om att erbjuda skogsmark om frivilligt formellt skydd. **SSR anser dock att modellen frihet under ansvar inte fungerar optimalt idag och att det krävs ett striktare regelverk till skydd för såväl renskötseln som för den biologiska mångfalden.**

I betänkandet föreslås undantag från markägarens frivilliga skydd. Det finns möjlighet för regeringen att avgöra vilka skogar som anses vara av särskilt angeläget allmänt intresse att skydda, i dessa specifika fall har myndigheten (SKS/NV) möjlighet att fatta beslut om skydd mot markägarens vilja. **SSR anser att även områden som är av stort intresse för renskötseln borde omfattas av dessa undantag, utifrån att rennäringen är ett angeläget allmänt intresse, vilket regeringen ska skydda.**

Nyckelbiotopsinventeringen bör upphöra enligt förslag i betänkandet. Förslaget baseras på att utredaren kommit fram till att det saknas legal stöd för myndigheten att genomföra detta, detta baseras bland annat på att begreppet nyckelbiotop inte finns angivet. I stället för nyckelbiotopsinventering föreslås att införa en så kallad naturmiljöbeskrivning vilken ska vara till stöd för markägare att själva identifiera områden av betydelse för biologisk mångfald. **SSR menar att betänkandets förslag i dessa delar baseras i huvudsak på markägarens egna drivkrafter och engagemang. Det finns säkerligen flertalet markägare som har såväl kunskap som engagemang att genomföra väl underbyggda miljöbeskrivningar, dock anser SSR att det föreligger risk för att flera skyddsvärda områden kan komma att missas.**

I betänkandet föreslås att ersättning bör utgå för all fjällskog med höga naturvärden. Skogsbruk bedöms av utredaren som pågående markanvändning, baserat på rättsutvecklingen och rättspraxis. Utifrån betänkandets bedömning i denna del ska alla inskränkningar i brukanderätten ersättas. Förslagen innebär att SKS i samband med beslut om att neka avverkning också ska kunna besluta om ersättning till markägaren.

Betänkandets förslag att skogsbruk ska anses utgöra pågående markanvändning kan komma att få betydelse vid olika intresseavvägningar exempelvis vid en bedömning av tillstånd för avverkning i fjällnära skog. Utredaren föreslår visserligen att tillståndsplikten för avverkning av fjällnärskog ska kvarstå, detta innebär dock inget reellt skydd för renskötselrätten inom dessa områden.

Här måste också noteras att handläggningstiden inför en avverkningsanmälan kortas ned till tre veckor. I betänkandet föreslås att tillståndsplikten ska kvarstå till dess att skogarna med höga bevarandevärden formellt skyddas, efter detta anser utredaren att tillståndskravet kan avvecklas. **SSR anser att det krävs ytterligare utredning innan tillståndskravet i fjällnära skog avvecklas.**

För de områden som bedöms som sammanhängande naturskogar med mycket höga bevarandevärden och som ska skyddas med formella skydd ska de enskilda markägare som vill fortsätta bedriva skogsbruk erbjudas ersättningsmark från Sveaskog i utbyte mot de naturskogar som bör bevaras, övriga markägare ska tillförsäkras intrångsersättning.

Den mark som staten förvaltar genom Sveaskog och Fastighetsverket är särskilt känslig ur rättslig synpunkt för samebyarna. Dagens system med en statlig förvaltning av skog bygger på synsättet att på dessa marker har staten ett särskilt ansvar i förhållande till samisk markanvändning. I betänkandet föreslås att Sveaskog ska utöka sitt markförsäljningsprogram som ska kunna användas som ersättningsmark i samband med formellt skydd av naturskogar med höga bevarandevärden.

Markförsäljningsprogrammet ska i första hand användas för att allmänningsskogar, enskilda och besparingsskogarna ska kunna fortsätta att bedriva skogsbruk. **SSR vill här särskilt lyfta fram att de samebyar vars betesmarker ligger på marker som övergår i enskild ägo får en tydligt svagare rättighetssituation. Risken för att avverkningar ökar utan att något samråd sker med samebyarna, då det rör sig om skogsägare med mindre skogsinnehav. SSR ser också att det föreligger en stor sannolikhet att konfliktytorna kommer att öka inom dessa områden. I dessa område försvagas således renskötselfrätten tydligt.**

Frågan om samebyarnas markanvändning i de fjällnära skogarna har en tydlig urfolksrättslig dimension som utredaren helt bortsett från. Genom Girjasdomen har Högsta domstolen slagit fast att delar av ILO:s konvention nr 169 gäller för Sverige även om den inte ratificerats. Domstolen pekar på att detta särskilt gäller samernas sedvanerättsliga förhållanden. **SSR anser att det krävs att regeringen särskilt beaktar detta.**

Det finns som HD pekar på även flera andra internationella instrument som Sverige har åtagit sig att följa. Dessa internationella traktat lägger fast att urfolks rätt till sina traditionella marker ska skyddas. De förslag som läggs fram berör samers sedvanerättsliga nyttjande av skogsmarken och urholkar tydligt inflytandet över dessa marker. SSR menar att varje samebys enskilda situation måste beaktas. Förslagen i betänkandet är inriktade mot rennäringens behov mer övergripande. Detta är helt oförenligt med kraven i urfolksrätten. Förslagen innebär i praktiken att staten återigen tar mark där samebyarna har starka rättigheter och delar ur den till enskilda. **SSR menar att det är olyckligt om dessa förslag läggs fram i så nära anslutning till att statusen av samiska markrättigheter tydliggjorts genom Girjasdomen. Denna typ av förslag riskerar i detta läge att leda till ytterligare konflikter om det rättsliga förhållandet mellan staten och samebyarna. Det finns stor risk att leder till nya domstolsprocesser mot staten för att klargöra rättsläget och för att skydda dessa marker för renskötselfns utövande.**

Mål för en växande cirkulär bioekonomi

I betänkandet föreslås att ett mål för ökad hållbar tillväxt och en bioekonomisk strategi för skogen bör tas fram. Fokus för målet enligt utredaren bör ligga på kvalitet i skogsvårdsåtgärder, för att så stora andel som möjligt av ytor för virkesproduktion ska användas till sin fulla potential. Målet ska sättas så att det är realistiskt utifrån ett företagsekonomiskt perspektiv. **SSR har förståelse för att det företagsekonomiska perspektivet måste belysas, däremot anser SSR att det inte går att likställa ett företagsekonomiskt perspektiv med vad som gagnar de samhälleliga intressena bäst.**

Utredaren föreslår att målet för hållbar tillväxt i skogen måste analyseras i förhållande till andra samhällsmål som, renskötself, friluftsliv, biologisk mångfald och sociala värden. Utredaren anser också att det är ett politiskt ansvar att tydliggöra ramverket för hanteringen av de målkonflikter som finns. SSR anser i likhet med vad som framförs i betänkandet att målet för en hållbar tillväxt måste analyseras i förhållande till andra samhällsmål. **SSR anser att i frågor som berör renskötselfn och samiska rättigheter så måste företrädare för renskötselfn involveras i ett sådant arbete.**

I betänkandet läggs en del fokus på genomförandet av tillväxthöjande åtgärder i skogen, bekämpande av skogsskador samt naturvårdande skötself. Utredaren lämnar flera förslag på åtgärder för att öka tillgången på biomassa för bioekonomin.

Utredaren lyfter bland annat fram att det krävs en kraftig populationssänkning av hjortviltstammarna för att komma i balans. Utredaren anser att en sänkning av viltstammarna kommer medföra ett bättre anpassat skogsbruk exempelvis ståndortsanpassat skogsbruk. Utredaren föreslår att SKS/NV ges i uppdrag att utreda vilka regelförändringar som krävs för att ge en samhällsekonomisk vinst i form av minskade betesskador. **SSR anser att det i ett sådant uppdrag även måste ingå vilken konsekvens minskade hjortviltstammar får för rovdjurspopulationerna, utifrån att rovdjurens föda till stora delar består av hjortdjur.**

Utredaren har utgått från den rådande skogspolitiken i flertalet av de förslag som presenteras, det vill säga frihet under ansvar. Utredaren har bedömt att det är viktigt att minska på den samlade regelbördan för skogsägaren och att förslagen inte ska sätta upp nya hinder. I betänkandet föreslås att SKS ska genomföra en översyn av skogsvårdslagens bestämmelser om lägsta ålder för föryngringsavverkning och begreppet brukningsenhet. SSR anser att förslagen avseende förändringar i skogsvårdslagen tar till största del sikte på att stärka äganderätten. Förslaget om en översyn av sänkt ålder för slutavverkning kommer medföra stora konsekvenser för renskötelsns utövande realiserar. **SSR avstyrker utredarens förslag gällande sänkt ålder för slutavverkning. Vidare saknar SSR helt förslag som stärker renskötelsns rättigheter. SSR anser i likhet med utredaren att en översyn av skogsvårdslagen är nödvändig, dock anser SSR att en sådan översyn även måste belysa förhållandet mellan äganderätten/renskötelsrätten.**

I betänkandet lyfts att en viktig utgångspunkt för en biokemi med sin bas i skogen är att alla näringar som utgår från skog ska innefattas. Ett förslag som lyfts i detta sammanhang är att alla näringar som nyttjar eller har potential att nyttja skyddad natur ska beaktas. Ett förslag som läggs fram är att NV ges i uppdrag att se över möjligheten att öka naturturismen i skyddade områden (NP och reservat) samt se över möjligheterna för dispens för att etablera anläggningar för naturturism.

I betänkandet lyfts bland annat att särskilt viktiga områden kan skyddas som nationalparker och reservat. Flera försök att bilda nationalparker under de senaste decennierna i fjällnära områden visar dock att detta inte är en framkomlig väg (till exempel nationalparksprocesserna i Vemdalen och Kiruna). Många som lever och verkar i dessa områden anser att nationalparker i alltför hög utsträckning begränsar deras markanvändning och centraliserar beslutsfattandet. Detta gäller inte minst samebyarna som riskerar att inte få använda terrängfordon, helikoptrar och att inte få bedriva skydds jakt i dessa områden. Enligt SSR:s uppfattning är nationalparksinstrumentet, vilket tar sin utgångspunkt i miljöbalken och ett strikt skydd av naturen, på flera sätt föråldrat och det är sällan användbart inom områden där det finns en pågående markanvändning som renskötelse. Utredningen föreslår att man tar utgångspunkt i den striktaste formen av skydd i enlighet med Miljöbalken och därefter gör undantag för olika former av bruk eller åtgärder och att användandet zonerar. **SSR anser att detta riskerar att urholka renskötelsrätten och även konkret till att inskränka de områden som idag används för renskötelse till förmån för fritidssysselsättningar som exempelvis naturturism.**

Förslag för en tydligare skogsvårdslagstiftning, en mer ändamålsenlig inventering av skog och halverad handläggningstid för avverkningsanmälan

I betänkandet föreslås två huvudsakliga förändringar i skogsvårdslagen. Det ena är att det införs ett så kallat särskilt kunskapskrav för skogsbruksåtgärder, vilket innebär att markägaren ska på förhand och i rimlig omfattning skaffa sig tillräcklig kunskap för att kunna ta tillräcklig hänsyn till natur/kulturmiljövårdens intressen. När det gäller föryngringsavverkning föreslås ett preciserat kunskapskrav, markägaren ska kunna redovisa för SKS vilka natur och kulturmiljövärden som berörs. Det andra förslaget innebär att markägaren ska ansvara för bedömningen av om en anmälan om samråd enligt miljöbalken ska lämnas in. Utredaren föreslår mot bakgrund av vad som angivits ovan att en markägare ska lämna in en hänsynsredovisning till SKS. Utifrån detta föreslås en förändring gällande handläggningstiden inför en avverkningsanmälan till tre veckor i stället sex veckor vilket är gällande idag. **SSR anser i likhet med utredaren att det bör införas ett särskilt kunskapskrav för skogsbruksåtgärder. SSR anser dock att det preciserade kravet även ska innefatta en bedömning och redovisning av hur åtgärderna påverkar renskötelsns förutsättningar.**

Förslag för en tydligare politik för bevarande av biologisk mångfald

Betänkandets slutsats är att det på kort sikt i praktiken är omöjligt att förena Sveriges åtaganden om biologisk mångfald med den växande cirkulära bioekonomin som behövs för att nå andra samhällsmål. Utredaren anser att svåra avvägningar och prioriteringar ska ske på politisk nivå för att undvika konflikt mellan myndigheter och skogens intressenter.

Utredaren föreslår att regeringen bör besluta om vad Sveriges internationella åtaganden innebär. Beslutet bör också innehålla ett tydligt ställningstagande om vilka arealer och skogstyper som bör avsättas för naturvård på kort och lång sikt. **SSR delar utredarens uppfattning att regeringen bör besluta om vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå Sveriges internationella åtaganden. Dock bör ett sådant arbete ske i nära dialog med samtliga berörda, inklusive renskötselns företrädare.**

Utredaren föreslår också att regeringen ska besluta om ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen, i detta program bör följande ingå; formellt skydd, frivilliga avsättningar, naturvårdande skötsel samt miljöhänsyn för en grön infrastruktur. **SSR anser att betänkandet i flera delar avseende biologisk mångfald inte lyft renens betydelse för upprätthållande av biologisk mångfald, detta bör förtydligas och synliggöras. För att ett handlingsprogram ska få en reell betydelse för den biologiska mångfalden förutsätts att resurser tillsätts samt att handlingsprogrammet omsätts i faktiska åtgärder.**

En statlig investering i Sveriges unika fjällnaturskogar

Utredaren konstaterar att statens politik avseende naturvärden i dessa skogar varit otydlig samt att dessa skogar är av omistliga värden. Utifrån detta föreslås en samlad statlig satsning för att bevara de skogar som har de allra högsta värdena för biologisk mångfald på ekosystemnivå. Utredningen föreslår att ca 500 00 – 525 000 ha produktiv skogsmark i de stora sammanhängande naturskogarna tillförsäkras ett långsiktigt bevarande. Ansvaret för bevarandet bör åligga staten. För att detta ska kunna genomföras krävs ett antal incitament, bland annat ersättningsmark inom ramen för Sveaskogs markbytesprogram. Det förutsätts också att storskogsbruket fortsättningsvis har sina frivilliga avsättningar inom dessa områden. **SSR är enig med utredaren om att det finns ett stort behov av att skydda dessa områden, dock får ett sådant skydd inte medföra negativa konsekvenser för renskötselns utövande eller att samebyarnas rättigheter försvagas.**

Flera förslag i utredningen som inte närmare presenteras i detta PM bygger på ökade dialogprocesser mellan skogens alla intressenter. Detta kommer att generera i en ökad arbetsbelastning för bland annat SSR men också för samebyarna. Utifrån att sådana dialogprocesser sällan leder till några större förändringar är det svårt att utläsa vilka eventuella positiva effekter detta kan medföra.

Brister i utredningen

Utifrån att utredningen tar sin utgångspunkt i äganderätten så finns ett antal påtagliga brister i förhållande till renskötselrätten och samebyarnas rättigheter.

Dagens lagstiftning tillåter att fastighetsägaren genom skogsbruksåtgärder orsakar skador på renbetet utan att ersättning utgår på ett sätt som tydligt avviker från övriga fastighetsrättsliga situationer, något som utredningen inte belyst i någon nämnvärd omfattning. Utifrån att fastighetsägarens och renskötselrättshavarens möjligheter att förfoga över egendomen påverkas av hur den andra rättigheten utövas är det av särskild vikt att tydliggöra detta förhållande samt innebörden av det. Utredningen presenterar inte heller några förslag avseende hänsyn till renskötseln utan de förslag som läggs syftar på hänsyn till naturvård och kulturmiljöintressen, visserligen beskrivs de samiska kulturmiljöerna men detta är långt ifrån tillräckligt.

Av utredningsdirektivet framgår att förslagen inte får innebära att renskötselrätten försvagas. Det finns många oklara rättsfrågor vad gäller förhållandet mellan staten och samebyarna. Staten har inte velat ta i dessa rättsfrågor utan har i stället anpassat förvaltningen av markerna så att samiska behov beaktas. Inom det fjällnära området är samiska markrättigheter särskilt starka. Samebyarna gör i fjällområdena gällande att de har äganderätt och frågan har inte prövats i domstol för flera områden. Att samebyarnas rättigheter är starkare än vad staten har erkänt visar inte minst den nyligen avgjorda Girjasdomen, NJA 2020 s.3, som klargör att renskötselrätten innefattar en rätt att fatta beslut om hur marken ska användas. Förslagen som presenteras i betänkandet beaktar inte detta,

utan i stället bortser utredaren från samebyarnas starka rätt till inflytande över markanvändningen i dessa områden.

Av utredningsdirektivet framgår att utredningen ska beakta Sveriges internationella åtaganden, främst vad gäller biologisk mångfald. Utredaren har inte i något avseende berört Sveriges internationella åtagande gentemot urfolket samerna, vilket är en stor brist, vilket också återspeglas i såväl förslag som konsekvensanalys. I sammanhanget måste nämnas att konventionen om biologisk mångfald lyfter särskilt fram vikten av kulturella sedvänjor med mera.

Den obalans som idag föreligger i skogsvårdslagen gällande renskötselrätten/äganderätten nämns överhuvudtaget i betänkandet. Utredningsdirektivet hade visserligen inga direkta krav på detta, dock är det SSR:s uppfattning att utredaren borde poängterat skogsvårdslagens brister i förhållandet till renskötselrätten. **SSR anser också att det vore direkt olämpligt att genomföra förändringar i skogsvårdslagen innan dessa frågeställningar utretts och belyst ordentlig, om så inte sker så föreligger en stor risk att samebyarnas egendomsrätter åsidosätts till förmån för äganderätten, vilket inte kan ses som förenligt med gällande rättsgrundsatser.**

Avslutande kommentarer

Flera förslag i betänkandet bygger på ökade dialogprocesser mellan skogens alla intressenter. Detta kommer att generera i en ökad arbetsbelastning för de som berörs, däribland SSR men också för samebyarna. Utifrån att sådana dialogprocesser sällan leder till några större förändringar är det svårt att utläsa vilka eventuella positiva effekter detta kan medföra. SSR:s bedömning är att det är nödvändigt att resurser avsätts för att de berörda ska kunna delta på ett effektivt sätt, annars föreligger det en stor risk att flertalet berörda inte kommer ha möjlighet att delta.

SSR bedömer sammantaget att om de förslag som utredningen presenterar genomförs, kommer det att resultera i negativa konsekvenser för såväl samebyarnas rättigheter som renens behov av betesmarker.

Sámiid Riikkasearvi

Åsa Larsson Blind
Förbundsordförande

Jenny Wik Karlsson
Förbundsjurist